

2015-09-11

Elevens rätt till utbildning - rutiner för att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan

Inledning

I skollagen anges att bildningsnämnden ansvarar för att alla elever som omfattas av skolplikt får föreskriven utbildning. Vårdnadshavare har delat ansvar för att barnet fullgör sin skolgång. Skolplikten börjar gälla höstterminen det år som barnet fyller sju år. Om en elev som omfattas av skolplikt inte fullgör sin skolgång och orsaken till detta beror på att elevens vårdnadshavare inte fullgjort sitt ansvar, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.¹

Syfte

Syftet med bildningsförvaltningens rutiner är att tillgodose elevers rätt till utbildning. Det handlar om att dels fullgöra huvudmannens ansvar som anges i skollagen, och dels ge rektor, lärare och annan skolpersonal i skolan stöd och rutiner i sitt främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Rutinerna har sin utgångspunkt i Skolverkets allmänna råd (2012).

Skolans främjande och förebyggande närvaroarbete

Skolans främjande och förebyggande arbete med elevers närvaro är grundläggande för att upprätthålla en god närvaro i skolan. Bakomliggande orsaker till elevens avsteg från undervisning beror oftast på faktorer som skolan kan åtgärda genom att synliggöra beteendet i tidigt skede och sätta in åtgärder. Att en elev avviker från undervisningen i skolan kan bland annat bero på olika stödbehov som inte tillgodoses eller på grund av pågående kränkningar. Oavsett orsak behöver eleven stöd i olika former och omfattning.

Ett bra socialt klimat, skolpersonalens bemötande av eleverna, att alla elever blir sedda och att skolan präglas av goda relationer är centralt i det främjande och förebyggande arbetet. Det handlar om trivsel och att eleverna har motivation, får utmaningar och stöd att lära efter sina behov och förutsättningar. Forskning visar också att förtroendefulla relationer mellan lärare och elev är en stark positiv påverkansfaktor. Att eleven har förtroende för läraren skapar trygghet i studierna och bidrar till goda studieresultat.²

¹ 7 kap. 10 §, 20 §, 22 § och 23 § skollagen (2010:800)

² Hattie John, Synligt lärande, 2011 <http://webbutik.sk1.se/bilder/artiklar/pdf/7164-706-1.pdf>

I det förebyggande arbetet är det viktigt att skolans elevhälsa arbetar hälsofrämjande med elever utifrån olika insatser till exempel samtal med skolkurator.

I det främjande och förebyggande arbetet för elevernas närvaro är utgångspunkten:

- Att eleverna har en god skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Att det finns ett tydligt ledarskap i arbetet med ökad närvaro och att rektor prioriterar och skapar engagemang i frågan hos all personal.
- Att rektor och personal arbetar för elevernas delaktighet och motivation.
- Att lärare och annan personal i skolan bemöter elever med engagemang.
- Ser över utformningen och innehåll av arbetsmiljön och undervisningen i skolan. I detta avseende avses särskilt elever med behov av extra anpassningar i undervisningen eller elever med behov av särskilt stöd.
- Att rektor och lärare arbetar för en god samverkan med elevers vårdnadshavare är också en viktig faktor i skolans förebyggande och främjande närvaroarbete.³

Upptäcka, utreda och åtgärda ogiltig frånvaro

Skolans arbete med ogiltig frånvaro handlar om att i tidigt skede upptäcka upprepad ogiltig frånvaro och skyndsamt utreda orsak till frånvaro. Därefter sätta in lämpliga åtgärder för att se till att frånvarande elev återgår till undervisning. En god förutsättning för detta arbete är att det finns en välfungerande digital läroplattform där alla lärare fyller i närvaro.

Om en elev har omfattande frånvaro ansvarar rektor för att det genomförs en utredning (kartläggning av elevens skolsituation, situation hemma och fritid) för att sedan ta fram åtgärder för att förmå eleven att återgå till undervisning. Åtgärderna ska även utgå ifrån elevens hälsotillstånd fysiskt och psykiskt.⁴

Fristående skolas ansvar för elever med hög ogiltig frånvaro

En fristående skola är skyldig att anmäla till elevens hemkommun vid hög ogiltig frånvaro. Hemkommunen är ytterst ansvarig för alla folkbokförda elever och kan bli skyldig att ta hand om aktuell elev och placera denna i kommunal skola. På så sätt har fristående skola och hemkommun ett delat ansvar för att elever fullgör sin skolgång. En god samverkan mellan hemkommun och

³ Riktad tillsyn rapport, 2011-06-28, Skolinspektionen dnr: 40-2010:268

⁴ 14 kap. 1 § socialtjänstlagen, Riktad tillsyn rapport, 2011-06-28, Skolinspektionen dnr: 40-2010:26

fristående skola är en förutsättning för att både skola och kommun ska kunna uppfylla sina skyldigheter.⁵

Definition av frånvaro i betydande utsträckning

Lagstiftaren har valt att definiera begreppet **ogiltig frånvaro i betydande utsträckning** som avgränsning och signal för skola och huvudman att agera. Med ogiltig frånvaro i betydande utsträckning avses en elev som avviker från obligatorisk undervisning i större utsträckning. Vid 10% frånvaro under månads tid ska rektor göra anmälan till bildningsnämnden. Syftet med att rektor ska anmäla frånvaro till huvudman är för att huvudman ska få en inblick i skolans åtgärdande arbete, samt för att säkerställa huvudmannens ansvar kring elevers rätt till utbildning.

Rutin för åtgärda elevers frånvaro i Hallsbergs skolor

- Undervisande lärare ansvarar för att **kontinuerligt** registrera skolnärvaro- och frånvaro i kommunens digitala lärplattform (edWise).
- Rektor ansvarar för (kan delegera) att **en gång i veckan** analysera de frånvarouppgifter skolan får ut i lärplattformen för att tidigt se mönster och upptäcka frånvaro.
- Rektor ansvarar för att anmäla till bildningsförvaltningen när en elev har mer än 10% frånvaro.
- Rektor ansvarar för att tillsammans med elevhälsan **två gånger per termin** följa upp, analysera och utvärdera frånvaron per årskurs. Syftet är att utifrån resultatet sätta in adekvata främjande och förebyggande åtgärder.
- Rektor ansvarar för att redovisa tema 2 – frånvaro/närvaro i november till bildningsnämnden.

⁵ 7 kap. 22 § skollagen

Bilaga 1

Checklista för elev – och vårdnadshavarmöte gällande frånvaro

- Vad ska avhandlas?
- Vilka ska vara med?
- Vem leder mötet?
- Syftet med mötet?
- Hur långt ska mötet vara?
- Nya frågor tas upp vid nytt möte!

Bilaga 2

Skolsocialkartläggning – frågefomulär rörande skolfaktorer

*Fyll i adekvata uppgifter.

Hur ser elevens skolhistorik ut?

.....

När började skolfrånvaron?

.....

Förekommer mobbning eller andra sociala svårigheter?

.....

Är skolsituationen pedagogiskt anpassad efter elevens förmåga?

.....

Får eleven uppgifter på rätt nivå?

.....

Har eleven förmåga att påbörja och avsluta uppgifter?

.....

Har eleven förmåga att strukturera och planera uppgifter?

.....

Hur är elevens koncentrationsförmåga?

.....

Vad gör eleven på rasterna?

.....

Upplever eleven skolan meningsfull?

.....

Hur ser relationen mellan skolan och föräldrarna ut?

.....

Hur ser relationen mellan lärarna och elev ut?

.....

Finns det vuxna på skolan som eleven tycker extra bra eller illa om?

.....

Vilka förväntningar har skolan på elevens skolprestation?

.....

Skolsocialkartläggning – frågefomulär rörande individfaktorer

Har eleven en önskan om att gå i skolan?

.....

Vad gör eleven när han/hon är skolfrånvarande?

.....

Har eleven några fysiska sjukdomar som kan påverka problemet?

.....

Finns det psykiatriska diagnoser? Ångest, depression, annat?

.....

Finns det neuropsykiatriska diagnoser?

.....

Hur ser elevens utvecklingshistorik ut?

.....

Har eleven sociala färdigheter?

.....

Hur är den kognitiva förmågan?

.....

Har eleven perceptionsavikelser?

.....

Vilka styrkor har eleven?

.....

Finns det särskilda ämnen, lektioner eller aktiviteter som eleven aldrig respektive alltid närvarar på?

.....

.....

Skolsocialkartläggning – frågefomulär rörande familjefaktorer

Förekommer det konflikter i familjen? Finns det tillfällen när man har det bra ihop?

.....
.....

Hur hanterar eleven egen oro eller ångest? Hur hanterar föräldrarna elevens oro eller ångest?

.....
.....

Hur påverkas föräldrarna av elevens problematik?

.....
.....

Hur ser föräldrarna på elevens frånvaro?

.....
.....

Hur var föräldrarnas egen skolgång?

.....
.....

Känner föräldrarna igen sig eller någon annan närstående i elevens problematik?

.....
.....

Hur ser familjens rutiner ut gällande t ex middag, läggtider, aktiviteter?

.....
.....

Har föräldrarna möjlighet att göra anpassningar, t ex ändra arbetstider för att stötta sitt barn?

.....
.....

Har det hänt något i familjen nyligen som påverkar problemet?

.....
.....

Vad förväntar sig föräldrarna av sitt barns skolprestation?

.....
.....

Skolsocialkartläggning – frågefomulär rörande ytterligare faktorer av betydelse

Listan på frågor rörande ytterligare faktorer kan göras lång, nedan ges exempel på frågor om kamratrelationer.

Har eleven kamrater?

.....
.....

Vad gör de i så fall ihop?

.....
.....

Umgås eleven med andra som har hög skolfrånvaro?

.....
.....

Har eleven fritidsintressen?

.....
.....

Hur kommenterar klasskamraterna elevens frånvaro?

.....
.....

Anmälan till huvudman när en elev har omfattande frånvaro

Dnr:

Personnummer:

Bifoga adekvat dokumentation.

Elevens namn:	Klass:
---------------	--------

<p>1) Vilken frågeställning ligger till grund för anmälan:</p> <p>2) Beskriv elevens skolbakgrund:</p> <p>3) Beskriv elevens frånvarohistorik:</p> <p>4) Vilka åtgärder har skolan vidtagit?</p> <p>5) Beskriv nuläget:</p>

Anmäls av:

Datum:	Namn:
Rektor:	Rektors underskrift